

MISTÄ ME TUULEMME? KEITÄ ME OLEMME?

-suomalaisen sarjakuvaharrastajan anatomia

Viime keväänä lähetin kuudellekymmenelle Suomen sarjakuvaseuran jäsenelle kyselylomakkeen, joka käsitteli sarjakuvaharrastuksen syntyä ja kehittymistä. Lisäksi Seinäjoen sarjakuvaseuran piirissä lomaketta levitettiin henkilöille, jotka eivät ole Suomen sarjakuvaseuran jäseniä, mutta kylläkin jonkinasteisia sarjakuvien harrastajia. (He muodostivat eräänlaisen kontrolliryhmän)

Kyselyn tarkoituksena oli selvittää, mitä kautta sarjakuvien harrastajaksi Suomessa kehitytään ja millä eri tavoin tämä harrastus ilmenee. Tarkoitukseni on tehdä tämän aineiston pohjalta kasvatustieteen pro gradu -tutkimus. Seuraavassa esittelen kyselyn tulokset yleispiirteittäin.

Yleistietoja

Ensinnäkin on huomattava, että suurin osa Suomen sarjakuvaseuran jäsenistä on miehiä. Naispuolisia jäseniä on alle 10 %. Lähetin kuitenkin n. puolet lomakkeista naispuolisille jäsenille, koska halusin selvittää, onko sarjakuvaharrastuksen kehittämisessä sukupuolieroja. Myös aktiivisesti sarjakuvaseurassa toimivia jäseniä valitsin tutkimukseen suuremman joukon kuin heidän suhteellinen osuutensa jäsenkunnasta edellyttäisi. Tällä tavoin selviävät aktiivisten ja passiivisten jäsenten harrastusmuotojen erot.

Kyselyyn vastanneista Suomen sarjakuvaseuran jäsenistä n. puolet (23) oli koululaisia tai opiskelijoita ja toinen puoli työssäkäyviä. 19 vastaajaa oli jonkin paikallisen sarjakuvaseuran jäseniä ja 24 oli käynyt jossakin Suomen sarjakuvaseuran tai jonkin paikallisen sarjakuvaseuran järjestämässä tilaisuudessa. 16 oli julkaissut omaa sarjakuvalehteä - tai osallistunut sellaisen julkaisemiseen. 17 oli saanut sarjakuviansa julkaistua muutenkin kuin omakustanteena.

Vastaajat olivat olleet keskimäärin 4,1 v. sarjakuvaseuran jäseninä. Aktiiviset olivat olleet jäseninä keskimäärin 5,7 v. ja passiiviset keskimäärin 2,9 v. Vastaajien keski-ikä oli 24,0 v.

Viimeksi kuluneen kuukauden aikana vastaajat olivat lukeneet keskimäärin 9,4 sarjakuvalehteä ja 5,9 sarjakuva-albumia. Aktiiviset olivat lukeneet keskimäärin 10,7 lehteä ja 7,8 albumia ja passiiviset keskimäärin 8,5 lehteä ja 4,4 albumia. Tosin nämä keskimääräiset luvut eivät kovinkaan hyvin kuvaa vastaajien joukkoa, koska vaihtelu on erittäin suurta. Esimerkiksi kahdeksan

vastaajaa ei ole lukenut ainuttakaan sarjakuvalehteä, kun taas kaksi on lukenut kuukaudessa 50 lehteä ja yksi jopa 60. Vastavasti seitsemän henkilöä ei ole lukenut yhtään albumia, kun yksi vastaaja on lukenut niitä 50 (!) Seinäjoen kontrolliryhmä eroaa tässä asiassa huomattavasti kyselyyn vastanneista Suomen sarjakuvaseuran jäsenistä. Yksikään seinäjokelaisista ei ollut lukenut kuukauden aikana enempää kuin kolme lehteä tai albumia.

Harrastusmuodot

Ehdottomasti suosituin sarjakuvien harrastusmuoto on luonnollisesti sarjakuvien lukeminen ja siihen liittyvä keräily. Lähes kaikki vastaajat ilmoittivat harrastavansa lukemista ja keräilyä. Pääasiallinen harrastusmuoto tämä oli yhdeksälletoista vastaajalle. (Näistä suurin osa passiivisiksi luokiteltuja) Sarjakuvien piirtämistä ilmoitti harrastavansa 22 vastaajaa. Pääasiallisena harrastuksenaan piirtämistä piti 16 vastaajaa. (Näistä suurin osa passiivisiksi luokiteltuja) Sarjakuvien piirtämistä ilmoitti harrastavansa 22 vastaajaa. Pääasiallisena harrastuksenaan piirtämistä piti 16 vastaajaa. (Näistä 11 aktiivisia jäseniä) Yksitoista vastaajaa ilmoitti harrastavansa sarjakuvien tutkimista tai analysointia. Lisäksi seitsemän vastaajaa harrasti tiedonhankintaa sarjakuvien alueelta.

Kotimaisten sarjakuvalehtien lukeminen

Lomakkeessa mainittiin nimeltä 9 kotimaista sarjakuvalehteä ja kysyttiin, onko vastaaja lukenut jotakin niistä. Lukijamäärät jakautuivat seuraavasti:

(vastaajia oli siis kaikkiaan 48)

Kannus	-	32
Kupla	-	26
Sarjari	-	24
Noniin	-	18
Zärpä	-	18
Omatekemä	-	13
Zip	-	13
Oxopo	-	12
Nyt syömään	-	9

Kolmen ensimmäisen paikallisen sarjakuvaseuran lehdet siis ovat levinneet muita laajemmalle. Ainakin osittain tämä johtunee näiden lehtien ostamisen tai tilaamisen helppoudesta (ainakin tavallisiin epätasaisesti ilmestyviin omakustanteisiin nähden) Mistään lehtien tasoerosta tuskin on kyse.

Kyselyn tekoaikana Nyt syömään 1 oli vasta ilmestynyt, joten se ei ollut vielä ehtinyt levitä erityisen laajalle.

Vastaajista yhdeksän ilmoitti etteivät olleet lukeneet ainuttakaan mainituista lehdistä. Kahdeksan oli lukenut vain yhtä lehteä. Aktiiviset jäsenet olivat lukeneet selvästi enemmän kotimaisia lehtiä kuin passiiviset.

Suosikkisarjakuvat

Vastaajia pyydettiin ilmoittamaan kolme mielestään parasta sarjakuvaa tanssarjakuvan tekijää. Tähän kysymykseen saatiin 47 vastausta. Muutamat tosin eivät pystyneet nimeämään enempää kuin kaksi suosikkia. Tietysti kolmen suosikin kysymyksen on melko keinotekonen asetelma - jos minulta tul-taisiin mokomaa kysymään, niin tuskin siinä kolme riittäisi. Tällainen kolmen suosikin lista on kuitenkin tulkinnan kannalta yksinkertaisempi kuin rajottamaton luettelo.

Jos lasketaan eri sarjakuvien saamat maininnat, on tulos eniten mainintoja saaneiden kohdalta seuraavanlainen:

	Mainintaa
Carl Barks: Aku Ankka	24
Valerian	10
Mämmilä	9
Franquin	8
Tintti	6
Robert Crumb	5
Lucky Luke	5
Asterix	5
Muumi	4
Claire Bretecher	4
Tenavat	4

Barksin suosio on siis ylivoimainen. Huomiota kiinnittä se, että aktiivisten harrastajien piirissä Barks on suhteellisesti suosituimpi kuin passiivisten piirissä. Barksin saamien mainintojen lisäksi Walt Disney sai kaksi mainintaa. (Mistähän syystä? Osasiko se miesparka edes piirtää?) Seinäjoen kontrolliryhmän vastauksista käy ilmi, että heidän suosikkisarjakuvansa ovat Asterix ja Tintti. Barksin Aku on vasta kolmannella tilalla. Vaikuttaa siis siltä, että mitä aktiivisempi sarjakuvien harrastaja on kyseessä, sitä todennäköisemmin hän arvostaa Barksia.

Tutkittaessa tarkemmin Suomen sarjakuvaseuran jäsenten vastauksia, havaitaan, että esin. Valerianin suosio on jakautunut suhteellisen tasaisesti, kun taas Mämmilä on selkeästi passiivisten harrastajien suosikki. Tintti puolestaan on selkeästi aktiivisten suosikki. Kaikki Lucky Luken saamat maininnat tulivat miespuolisilta jäseniltä, kun taas Muumin saamat maininnat tulivat naispuolisilta jäseniltä. Kiintoisa ilmiö on, että naiset tuntuvat suosivan kotimaisia sarjakuvia enemmän kuin miehet. Naisten suosion joukossa ovat Mämmilä, Muumi ja Jope (!)

Uudemmat ulkomaanherkut kuten Crepax, Moebius, Lauzier, Bilal ja Tardi ovat saaneet suosikkilistoilla vain hajamainintoja (Ja nämä hajamaininnat nimenomaan miespuolisilta jäseniltä, naisten suosioon on näistä aikuisten sarjakuvien tekijäistä päässyt vain Bretecher).

Sarjakuvaharrastuksen kehittäminen

Useimmat vastaajat ilmoittivat saaneensa ensimmäisen kosketuksensa sarjakuviin Aku Ankan kautta. (28 ilmoitti ensikoskeukseen ainoastaan AA:n, 11 ilmoitti AA:n sekä jonkin muun sarjakuvalehden) Neljää oli tutustunut ensin sanoma - tai aikakauslehdessä olleisiin sarjakuviin ja neljä johonkin muuhun sarjakuvalehteen kuin Aku Ankaan.

Ensimmäinen säännöllisesti luettu sarjakuvalehti oli 43:11ä Aku Ankka ja vain viidellä joku muu.

Eräessä kysymyksessä tiedusteltiin suoraan "Kuinka kehityksesi sarjakuvien harrastajaksi tapahtui?" Vastaukset olivat luonnollisesti hyvinkin erilaisia, mutta

ne oli kuitenkin mahdollista luokitella muutamien teemaryhmien. Erityisen korostuneesti tuli esille 1970-luvun alussa Suomessa julkaistujen laatusarjakuvien merkitys. (Zoom, Ruutu, Jymy, Sarjis, Asterix, Tintti, jne.) Viidessätoista vastauksessa mainittiin juuri näiden sarjakuvien merkitys. (Zoom, Ruutu, Jymy, Sarjis, Asterix, Tintti, jne.) Viidessätoista vastauksessa mainittiin juuri näiden sarjakuvien vaikuttaneen ratkaisevasti harrastuksen aktivoitumiseen.

Kiinnostus piirtämiseen oli saanut kolmentoista vastaajan innostumaan sarjakuvien harrastamisesta. Passiivisten harrastajien joukossa oli neljä, jotka ilmoittivat elokuvaharrastuksen johtaneen heidät sarjakuvien piiriin. Muita sarjakuvien harrastukseen vaikuttaneita tekijöitä olivat tovereiden vaikutus, kiinnostuminen sarjakuvien taustasta, johonkin sarjakuvaseuraan liittyminen ja sarjakuvien tutkiminen yliopistossa.

Kaksitoista vastaajaa oli saanut ensimmäisen kerran tietää Suomen sarjakuvaseuran olemassaolosta jonkin lehtiartikkelin välityksellä, 10 sai tiedon tovereiltaan, 7 Non Stooista ja 9 Sarjainfoista.

Ensimmäisen Sarjainfon oli 30 vastaajaa saanut käsiinsä vasta liittyttyään sarjakuvaseuran jäseneksi. Seitsemän luki ensimmäisen sarjainfonsa kirjastossa, viisi sai sen toveriltaan ja kolme osti sen jostakin. Tästä siis huomataan, että Sarjainfon leviämiseksi on ollut toivomisen varaa. Varsinkin kun Seinäjoen kontrolliryhmässä suurin osa ilmoitti, etteivät ole saaneet käsiinsä ensimmäistäkään Sarjainfoa ...

Mielipiteet muskeleista ja muiskauksista

Lomakkeen viimeisessä kysymyksessä tiedusteltiin mielipidettä supersankarisarjakuvista (esimerkkeinä mainittiin Teräsmies, Mämmihäkkimies ja Mustanaamio) ja romanttisista sarjakuvista (esimerkkeinä Jonesin Tytöt, Tiffany Jones ja Frendi-lehden sarjakuvat) Tulokset osoittavat, että yksiselitteisen myönteinen suhtautuminen keyseihin sarjakuvamuotoihin on melko harvinaista. Muutama olivat sitä mieltä, että supersankarisarjakuvien joukossa on erittäin hyviäkin sarjoja. 18 vastaajaa suhtautui molempiin sarjakuvajalkeihin kielteisesti. Miespuolisten vastaajien kohdalla olivat melko yleisiä neutraalit vastaukset ("kai sellaisiakin tarvitaan" - tyyppiä).

Lopuksi haluaisin lausua ylettömän lämpimät kiitokseni kaikille niille, jotka ovat auttaneet minua tutkimukseni tekemisessä! KIITOKSIA!!! Toivoakseni voin myöhemmin palata Sarjainfon sivuilla tutkimukseeni. Ainakin kehitelemäni "sarjakuvateoria" saattaisi kiinnostaa alan harrastajia ...

Pekka A. Manninen